

**AGRARISCH ADVIES CLEVIN –
RIJKSSTRAATWEG 107 B EN 135 B, BAAMBRUGGE
(HERZIENING BUITENGEBIED ABCOUDE)**

18-11-
2015

Rijksstraatweg 107b en 135b Baambrugge

**AGRARISCH ADVIESBUREAU CLEVIN
SASSENHEIM**

戀談 INLEIDING

De gemeente De Ronde Venen wil een aantal onderdelen van haar bestemmingsplan “Buitengebied Abcoude” actualiseren. Een van die onderdelen betreft de percelen Rijksstraatweg 107 b en Rijksstraatweg 135 b te Baambrugge. De heer Kemp, eigenaar van de percelen Rijksstraatweg 107 b en pachter van Rijksstraatweg 135 b wil een jongveestal bouwen op het perceel Rijksstraatweg 107 b.

Een eerder aan de heer Kemp verleende vergunning voor de bouw van een jongveestal is in 2010 door de Rechtbank vernietigd.

Daarnaast heeft de Raad van State in 2011, naar aanleiding van ingediende beroepen van omwonenden, het besluit van de gemeenteraad uit 2009 om een bouwka­vel van ca. 1 ha op te nemen in het bestemmingsplan “Buitengebied Abcoude” vernietigd. Het vonnis luidde, kort samengevat, dat:

het bestreden besluit niet berust op een deugdelijke motivering en is genomen in strijd met de bij het voorbereiden van een besluit te betrachten zorgvuldigheid.

De gemeente heeft niet onderzocht welke gevolgen er bij een veronderstelde bouw op een afstand van 50 m voor het woon- en leefklimaat (met inbegrip van de geurhinder van de nieuwe stal en eventueel andere agrarische in­richtingen) in de burgerwoningen zullen zijn.

De gemeente heeft nu in het kader van het nieuw op te stellen bestemmingsplan het agrarisch adviesbureau CLEVIN gevraagd over het agrarische aspect van de (bouw-)plannen van de heer Kemp een advies uit te brengen. Het betreft in het bijzonder een advies over de volwaardigheid van het bedrijf en de locatiekeuze.

Bij toetsing en advisering Clevin staat de beoordeling van de agrarische bedrijfsvolwaardigheid en de beperking van de omvang van het bedrijf zodat er geen noodzaak tot een bedrijfswoning kan ontstaan centraal. Vervolgens wordt het advies gegeven.

In dit stadium houden wij geen rekening met de milieunormen en de landschappelijke eisen als randvoorwaarden. Meer in algemene zin zal er een integrale afweging tussen de verschillende aspecten met betrekking tot het agrarisch gebruik van weiland en stallen noodzakelijk moeten zijn. Wij geven vanuit de agrarische invalshoek aan wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Op basis van een meer integrale afweging zal een definitieve invulling van de bestemming en het gebruik dienen plaats te vinden.

2 de beoordeling van de bedrijfsvolwaardigheid en de beperking van de omvang van het bedrijf zodat er geen noodzaak tot een bedrijfswoning kan ontstaan.

In dit deel gaan we in op de vraag van de gemeente ten aanzien van de bedrijfsvolwaardigheid en de noodzaak c.q. het voorkomen dat er een bedrijfswoning komt.

In deel 2a wordt een korte voorgeschiedenis vermeld, vervolgens de huidige situatie en wordt een reactie gegeven op het door dhr. Kemp ingediende plan.

In deel 2b gaan we in op de deels potentiële mogelijkheden van de aangevraagde uitbreiding c.q. de bouw van de jongveestal om hiermee de beperking van de omvang van het bedrijf in beeld te krijgen.

2 Huidige bedrijfssituatie & plannen

2.1 Verleden

In de huidige situatie heeft de heer W.J.B. Kemp samen met zijn echtgenote mevr. H.M. Kemp-Van Schaik een maatschap genaamd "Maatschap Kemp-Van Schaik " een volwaardig melkveehouderijbedrijf in Kortenhoef, De Kwakel 8. Daarnaast heeft hij met zijn echtgenote in 2014 "V.O.F. Het Veldhoen" opgericht gevestigd aan de Rijksstraatweg 107b in Baambrugge en gericht op het uitoefenen van een schapenhouderij en het opfokken van jongvee.

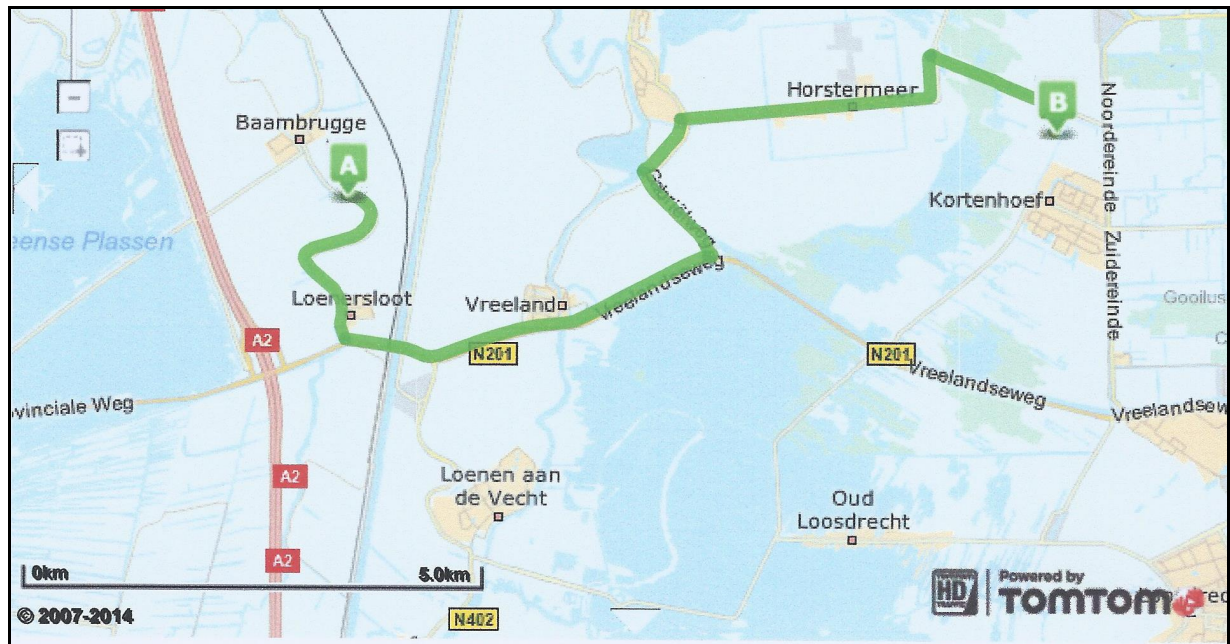
De heer Kemp werkt zijn hele leven al in de landbouw, heeft opleiding gevolgd aan de MLS en verschillende cursussen gevolgd en diverse werkzaamheden uitgevoerd.

In 1987 heeft dhr. Kemp het bedrijf van zijn schoonvader op de Rijksstraatweg 135 te Baambrugge overgenomen. Het land werd toen gepacht, de agrarische bedrijfswoning en gebouwen (de boerderij) waren in eigendom. Het bedrijf had toen ca. 16 ha weiland met ca. 36 koeien met een melkquotum van 125.000kg melk. In 2001 was het melkquotum toegenomen tot ca. 360.000 kg met ca. 40 stuks melkvee en 20 stuks jongvee. In die periode is er ook ca. 9 ha grond bijgekocht, waaronder de locatie Rijksstraatweg 107b in Baambrugge.

In 2001 heeft dhr. Kemp het bedrijf van zijn vader te Kortenhoef overgenomen met 50 ha grond, waarvan ca. 30 ha eigendom en ca. 20 ha reguliere pacht. Verder waren er 70- 80 stuks melkvee met een melkquotum van 690.000 kg.

Kort daarna, ook in 2001, is een groot deel van de bedrijfsgebouwen (waaronder de boerderijwoning) in Baambrugge verkocht, in verband met de financiering van de overname van het bedrijf in Kortenhoef. Het agrarisch bedrijf te Baambrugge is toen in feite opgeheven en verplaatst naar Kortenhoef. De gronden zijn niet verkocht en nog steeds in eigendom, ook het pachtland van zijn schoonvader, gelegen achter de boerderij Rijksstraatweg 135 in Baambrugge werd behouden. De gronden worden nu uitsluitend gebruikt voor het houden van ca. 230 schapen.

In 2001 is op de locatie Rijksstraatweg nr. 107b een eenvoudige zgn. damwandschuur voor de schapen en enkele landbouwmachines gebouwd.

De afstand tussen de locatie Baambrugge en Kortenhoef = 14 km

Agrarisch bedrijf te Kortenhoef, De Kwakel 8, bron: Google Earth

De twee zoons hebben volgens de heer W.J.B. Kemp te kennen gegeven dat ze verder willen in het agrarisch bedrijf. Twee broers op één bedrijf vindt de maatschap niet ideaal. De maatschap wil daarom de huidige situatie verder ontwikkelen met één locatie in Kortenhoef en één in Baambrugge.

2.2 Huidige situatie te Baambrugge, Rijksstraatweg 107b en 135 b

BESTAANDE SITUATIE

Het bedrijf in Baambrugge staat totaal op zichzelf, heeft een eigen UBN nummer, een eigen relatienummer bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (en er wordt dus ook een gecombineerde opgave gedaan), een eigen fiscale boekhouding, een eigen KvK nummer en uiteraard een eigen bankrekening. Ook bezit het bedrijf over een eigen machinepark, zoals een trekker, maaimachine, schudder, weilandbloter, kuilsnijder enz. enz. (is te vinden in de toegevoegde jaarrekening).

De bedrijfsvoering is 'uitgesmeerd' over de locaties Rijksstraatweg 135b en 107b. Het zwaartepunt van de bedrijfsvoering lag op locatie 135b, maar vanwege ligging vlakbij burgerwoningen heeft deze locatie nooit de potentie gehad tot verdere ontwikkeling. De maatschap heeft zich daarom gericht op ontwikkeling van de locatie 107b, ook omdat hier veel gronden van de maatschap liggen en er reeds een schapenstal annex berging aanwezig is. Door het zeer strikte regime van het bestemmingsplan Abcoude Buitengebied, vastgesteld in 2009, zijn de bouwvlakken strak om de locatie 135b gelegd. Deze locatie is daardoor nog meer beperkt in zijn mogelijkheden. Doordat de Raad van State in 2011 het bouwvlak aan 107b vernietigd heeft dat in 2009 in het bestemmingsplan Abcoude Buitengebied was opgenomen is een gezonde bedrijfsontwikkeling niet meer mogelijk. De bedrijfsvoering is als het ware klemgezet.

In de huidige situatie heeft het bedrijf in Baambrugge 32 ha gangbare landbouwgrond. Daarnaast worden er diverse wandelpaden (3 ha), dijken (5 ha), natuurgebieden (14 ha) en particulieren boomgaardjes (2 ha) gehuurd / beheerd. Het bedrijf in Baambrugge fokt het jongvee op voor het bedrijf in Kortenhoef en wordt hier uiteraard voor betaald. Op de stallijst staan momenteel 230 oaien en in de winter, geen pinken want die staan allemaal bij jongvee opfokkers.

Immers, de maatschap heeft, door vernietiging van het bouwvlak op Rijksstraatweg 107 b in 2011, nog steeds geen stal voor deze pinken kunnen bouwen. Eén jongvee-opfokker woont in de buurt en verzorgt de pinken goed. De pinken zijn op tijd drachtig. Maar deze mijnheer zal er binnenkort mee stoppen. Omdat deze jongvee-opfokker niet genoeg ruimte heeft in zijn stal, wordt een gedeelte van het jongvee (ong. 20 stuks) opgefokt door een zorgboerderij in Weesp (op 14 km afstand). Deze situatie is niet ideaal. Het inhuren van een opfokker met stalruimte kost veel geld en leidt tot veel extra vervoersbewegingen. De gronden liggen immers aan de Rijksstraatweg bij nr. 107b.

Zodra de huidige opfokker er mee stopt, wil de maatschap het jongvee zelf weer gaan opfokken in een stal die bij de weidegronden staat, zodat de maatschap het jongvee duurzaam (geen transport- bewegingen meer van pinken, kuilgras en mest) kan opfokken. De maatschap is daardoor niet meer afhankelijk van derden. Er zijn genoeg weidegronden aanwezig om totaal en volledig grondgebonden jongvee op te kunnen gaan fokken aan Rijksstraatweg 107b. Ook is er genoeg arbeid aanwezig. De zoon van dhr. Kemp werkt graag op het bedrijf mee, maar werkt nu buiten de deur omdat er niet genoeg werk op de boerderij is. De maatschap moet immers de opfokker inhuren, vanwege gebrek aan eigen stalruimte.

Bron. Informatie van de heer Kemp, 2015

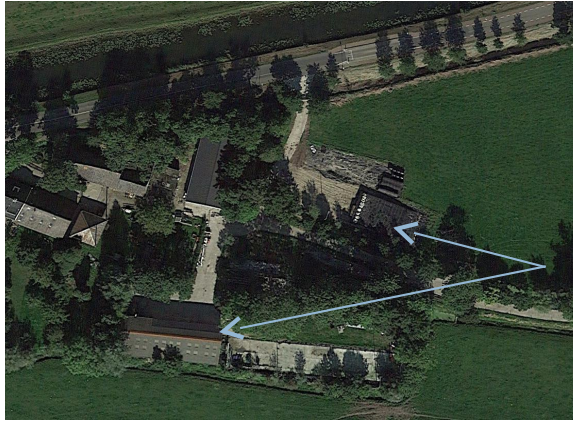
- Bedrijfssituatie te Baambrugge, Rijksstraatweg 107b

stal, zie pijl

Op dit perceel staat een stal voor de schapen en worden de machines ondergebracht. De totale oppervlakte van deze schapenstal is ca. 675 m².

- Bedrijfssituatie te Baambrugge, Rijksstraatweg 135b

bedrijfsgebouw en voerkuilplaten, zie pijlen

Op de locatie nr. 135 is een schapenstal annex werkschuur aanwezig, oppervlakte ca. 300 m², welke ruimte biedt voor ca. 90 schapen (ca. 200 m²) en voor de opslag van machines/werkplaats (ca. 100 m²). Verder zijn hier nog 2 kuilplaten aanwezig voor de opslag van voer.

Vanaf 1 januari 2014 zijn de locaties Rijksstraatweg 107b en 135b in Baambrugge van het oorspronkelijke agrarische bedrijf in Kortenhoef afgesplitst en ondergebracht in "V.O.F. Het Veldhoen" met o.a. een eigen KvK- nummer en is daarmee een zelfstandig agrarisch bedrijf. Het opfokken van het jongvee wordt nu uitbesteed omdat de maatschap nog steeds geen jongveestal heeft. Voor de Meitelling worden ook de gevraagde gegevens aangeleverd, zie hieronder enkele relevante gegevens welke door dhr. Kemp zijn verstrekt.

Formulier Gecombineerde opgave 2014 – Het Veldhoen

Rijksstraatweg 107 B

BAAMBRUGGE

204078833

8380429

hetveldhoen@hetnet.nl

Mobiel telefoonnummer: 0622692734

Kamer van Koophandelnummer: 59392096

Rechtsvorm Vennootschap onder firma

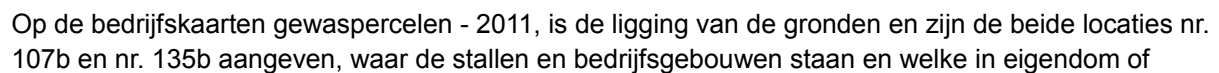
Enkele gegevens

Het bedrijf beschikte over 33,12 ha

Opslagcapaciteit mest onder de stal 65 m³ en buiten de stal 25 m³

Er waren in 2014 431 lammeren, 230 ooien en 4 rammen.

- ligging van de gronden te Baambrugge – bedrijfskaart gewaspercelen 2011

[illegible]

agrarisch advies CLEVIN – Rijksstraatweg 107b en 135b (Herziening Buitengebied Abcoude)

pacht zijn van dhr. Kemp. De totale oppervlakte bedraagt ca. 32 ha, waarvan ca. 12 ha achter Rijksstraatweg 107b in eigendom is evenals 2,2 ha. natuurgrond. De gronden achter Rijksstraatweg 135b (ca. 16 ha.) worden regulier gepacht van (wijlen) de vader van mevr. Kemp-Van Schaik.

Het is een grote aan-een-geschakelde “huiskavel”, welke geschikt is voor het houden van jongvee en dat bovendien de mogelijkheid voor het jongvee biedt om vanuit de schapenstal rechtstreeks naar buiten te lopen en indien nodig weer snel in de stal.

Daarnaast worden er op afstand diverse wandelpaden (3 ha), dijken (5 ha), natuurgebieden (14 ha) en particulieren boomgaardjes (2 ha) gehuurd / beheerd: totaal ca. 24 ha zgn. “natuurlijk grasland”.

- omzet en arbeidstijd

Voor het vaststellen van de omzet en arbeidstijd worden de gegevens zoals die opgenomen zijn in de Gecombineerde opgave 2014 als uitgangspunt genomen, namelijk 230 schapen en 32 ha blijvend grasland en 24 ha natuurlijk grasland.

Voor het vaststellen van de omzet wordt gebruik gemaakt van het Rekenmodel van LEI- WUR, zie <http://www3.lei.wur.nl/neg/?AspxAutoDetectCookieSupport=1>

LEI
WAGENINGEN UR

Bedrijfsomvang en -type volgens NSO-typing

In statistiek en onderzoek worden bedrijven vaak ingedeeld naar bedrijfstype en bedrijfsomvang. Sinds 2010 wordt daarvoor de NSO-typing en de Standaardopbrengst (SO) gebruikt. Ook voor beleid wordt gebruik gemaakt van deze kengetallen.
 Het LEI berekent en beheert de normen en biedt op internet een rekenmodule aan, waar bedrijfsgegevens kunnen worden ingevuld en waar deze rapportage wordt samengesteld.

Dit rapport is via die rekenmodule samengesteld op 4-2-2015
 De gegevens en de gebruikte normen horen bij de Landbouwtelling van 2014

De ingevoerde gegevens leiden tot de volgende informatie:

Bedrijfstype volgens NSO-typing

Hoofdtype	4 - Graasdierbedrijven
Subtype	4810 - Schapenbedrijven

Omschrijving	Resultaat	Eenheid
Totale oppervlakte cultuurgrond	56	ha
Standaardopbrengst (SO)	83.520	euro
Standaardverdien capaciteit (SVC)	4.180	euro
Grootteklasse o.b.v. SVC	Klasse 1: < 25.000 euro: zeer kleine bedrijven	

Specificatie van ingevoerde gegevens, normen en SO per product

Categorie	Aantal	Eenheid	SO per eenheid	Standaard-opbrengst
Grasland en weiden				
Natuurlijk grasland	24	ha, gemeten maat	360	8.640
Grasland, blijvend	32	ha, gemeten maat	1.190	38.080
Schapen en geiten				
Overige schapen, vrouwelijk	230	aantal dieren	160	36.800

- Arbeidsbehoefte schapen

Op basis van de normen van het KWIN-jaarboek 2014- 2015 blijkt dat de arbeidsbehoefte voor 230 schapen ca. 920 uur per jaar bedraagt. Dit komt overeen met 0,38 arbeidskracht bij een gemiddelde arbeidsbehoefte van 2400 uur per jaar voor een arbeidskracht.

7.4.2 Arbeidsbehoefte schapen

Toelichting

Het aantal schapen dat één volwaardige arbeidskracht kan verzorgen, is sterk afhankelijk van de omstandigheden. Van invloed zijn het systeem van aflammeren, percentage moeilijke geboortes, worpgrootte, het vervangingspercentage, de bedrijfsoppervlakte, de verkaveling van eigen grond en inschaargronden, het aantal verplaatsingen van de dieren, de gebouwen en het aandeel loonwerk.

Voor de normstelling is uitgegaan van een gemiddelde arbeidsbehoefte per ooi van 4 uur per jaar.

Norm

Aantal ooiën per volwaardige arbeidskracht: 600

Bron: KWIN 2014- 2015

Samenvattend

Het huidige agrarisch bedrijf te Baambrugge moet worden gekwalificeerd als een zeer klein agrarisch bedrijf met een geringe arbeidsinzet. In de regel worden dergelijke bedrijven getypeerd als een agrarisch deeltijd-bedrijf.

2.3 plan van dhr. Kemp

De heer Kemp wil een jongveeststal bouwen met een oppervlakte van 900 m² dat ruimte biedt aan ca.140 stuks jongvee. Deze stal wil hij bouwen op nr. 107b.

CONCRETE BESCHRIJVING VAN DE TOEKOMSTIGE SITUATIE

De maatschap wenst naast de huidige schapenstal/werktuigenberging/stro-opslag op de Rijksstraatweg 107-b een jongveeststal te realiseren. In de eindsituatie zullen er dan twee panden staan en biedt de locatie plaats aan 250 schapen en 140 stuks jongvee. Door de jongveeststal te bouwen kan de maatschap al het weiland optimaal benutten, is er geen noodzaak meer tot verkoop van het kuilgras en kunnen de pinken grazen in de polder van Baambrugge. In extreme weersituaties (bv in een extreme natte augustus maand) kunnen de pinken op tijd op stal zodat ze het weiland niet vertrappen, maar als september weer erg mooi is kunnen ze ook gewoon makkelijk weer naar buiten.

Eén van de zonen zal in Baambrugge dorp gaan wonen en zal de verzorging van het jongvee en de schapen voor zijn rekening nemen. Ook zal hij het weiland beheren zodat de pinken en de lammeren constant in een verse wei lopen, maar dat er ook genoeg kuilgras is om de winter over te komen.

Ook zal hij zorgen voor de administratie (rekeningen schrijven en betalen, de gecombineerde opgave doen en zorgen voor een waterdichte dierregistratie), zowel voor de pinken als voor de schapen.

De locatie Rijksstraatweg 135b blijft ten behoeve van de schapenhouderij operationeel. Hier zullen 96 schapen gehouden worden. De locatie Rijksstraatweg 107b vormt derhalve het nieuwe zwaartepunt van het bedrijf in Baambrugge, maar de locaties 107b en 135b blijven wel als één bedrijf opereren.

Bron: informatie van de heer Kemp, 2015

Dhr. Kemp heeft daar nog aan toegevoegd dat:

“Voordat de jongvee-opfokker er mee stopt willen wij voorzien zijn van een jongveeststal”. Het is afgelopen jaren al verschillende keren voorgevallen dat de maatschap zich grote zorgen maakte over de doorgang van het opfokbedrijf. Dit waren persoonlijke redenen van de opfokker, waar de maatschap niet nader op in kan gaan. Een jongveeststal bouwen kost geruime tijd en de maatschap wil daarom niet meer afhankelijk zijn van een opfokker. Met andere woorden; de maatschap wil niet afwachten tot de opfokker er mee stopt.”

Op de locatie te Baambrugge staan dan de volgende gebouwen:

- de huidige schapenstal/machineberging op nr. 107b - 675 m²
- de nieuwe jongveeststal op nr. 107b - 900 m²
- de oude schapenstal/machineberging/werkplaats op nr. 135b - 300 m²
- 2 kuilplaten op nr. 135b

(die zullen worden verwijderd; er komen kuilplaten op nr. 107b)

De maatschap Kemp beschikt dan te Baambrugge over in totaal ca. 1.875 m² stal- en bedrijfsruimte. Wij verwachten dat in de nieuwe jongveeststal een mestrooster en mestkelder worden aangelegd. Bovendien beschikt de maatschap hier over 32 ha grasland “aan huis”.

De stallen kunnen plaats bieden aan:

- 140 stuks jongvee in de nieuwe stal op nr.107b
- 250 schapen in de oude stal op nr. 107b
- 100 schapen in de schapenstal op nr. 135b

Daarnaast is er nog (krap) ruimte voor het onderdak zetten van de landbouwmachines. Opslagruimte voor hooi/stro e.d. ontbreekt dan echter. Naar verwachting zal er in de toekomst dan ook behoefte zijn aan een uitbreiding van bedrijfsbebouwing.

Voor het begrip volwaardigheid zijn de belangrijkste criteria omzet en benodigde arbeidstijd. Binnen de landbouw zijn hiervoor al enkele decennia zgn. kengetallen beschikbaar welke gebaseerd zijn op de gegevens van bestaande agrarische bedrijven. Deze gegevens worden bovendien periodiek bijgesteld, zie ook bijlage 1- Toelichting Rekenmodel. Bij de beoordeling van de aanvraag zullen wij deze kengetallen meenemen in de beoordeling.

Met behulp van het Rekenmodel kan de standaardopbrengst worden berekend en de bedrijfsomvang en -type, zie hieronder.

Bedrijfsomvang en -type volgens NSO-typering

In statistiek en onderzoek worden bedrijven vaak ingedeeld naar bedrijfstype en bedrijfsomvang. Sinds 2010 wordt daarvoor de NSO-typering en de Standaardopbrengst (SO) gebruikt. Ook voor beleid wordt gebruik gemaakt van deze kengetallen.

Het LEI berekent en beheert de normen en biedt op internet een rekenmodule aan, waar bedrijfsgegevens kunnen worden ingevuld en waar deze rapportage wordt samengesteld.

Dit rapport is via die rekenmodule samengesteld op 28-2-2015

De gegevens en de gebruikte normen horen bij de Landbouwtelling van 2014

De ingevoerde gegevens leiden tot de volgende informatie:

Bedrijfstype volgens NSO-typering

Hoofdtype	4 - Graasdierbedrijven
Subtype	4843 - Overige graasdierbedrijven

Omschrijving	Resultaat	Eenheid
Totale oppervlakte cultuurgrond	56	ha
Standaardopbrengst (SO)	156.620	euro
Standaardverdien capaciteit (SVC)	24.040	euro
Grootteklasse o.b.v. SVC	Klasse 1: < 25.000 euro: zeer kleine bedrijven	

Specificatie van ingevoerde gegevens, normen en SO per product

Categorie	Aantal	Eenheid	SO per eenheid	Standaard-opbrengst
Grasland en weiden				
Natuurlijk grasland	24	ha, gemeten maat	360	8.640
Grasland, blijvend	32	ha, gemeten maat	1.190	38.080
Rundvee: melk- en fokvee (geen vleesvee)				
Jongvee, < 1 jaar, vrouwelijk	70	aantal dieren	300	21.000
Jongvee, 1-2 jaar, vrouwelijk	70	aantal dieren	470	32.900
Schapen en geiten				
Overige schapen, vrouwelijk	350	aantal dieren	160	56.000

Op basis van de indeling van het LEI kan het bedrijf na de ingebruikname van de jongveestal worden gekwalificeerd als een klein volwaardig agrarisch bedrijf. In 2014 waren er gemiddeld 230 ooien, in navolgende jaren wordt dit uitgebreid naar 350 ooien.

Voor wat betreft de arbeidsinzet komen we tot het volgende overzicht:

350 schapen	ca. 1.400 uur per jaar
140 stuks jongvee	ca. 600 uur per jaar, gemiddelde verzorging ca. 1,5- 2 uur/ dag

Daarnaast is er nog het onderhoud en de exploitatie van het grasland, zoals de voederwinning en het onderhoud aan gebouwen e.d. De totale geraamde arbeidsinzet komt daarmee boven de 2.000 uur per jaar uit.

- Geen agrarische bedrijfswoning - "Toezicht op afstand"

Naar onze mening is in deze situatie een agrarische bedrijfswoning niet noodzakelijk. De schapen lopen bijna het gehele jaar buiten en behoeven alleen in de zgn. lammer-periode in het voorjaar specifieke aandacht. Het jongvee blijft in de regel het 1^e jaar op stal en gaat het 2^e jaar naar buiten. Het jongvee wordt alleen gedurende de winterperiode en tijdens koude perioden in herfst en lente op stal gezet.

Wanneer het vee op stal staat kan tegenwoordig de situatie op afstand goed worden gevolgd door middel van camera's. Veel boeren werken hier al mee. Als een van de zonen in het dorp op ca. 1 km afstand woont, is het zeer goed te volgen wat er in de stallen gebeurt, zie ook in Deel 1 tabel met noodzaak woning bij bedrijf.

Wij geven hierbij een tweetal willekeurige voorbeelden:

Observatie- en bewakingscamera's

Agrosoft Automatisering levert observatie- en bewakingscamera's voor toezicht op onder andere uw erf, stallen of bedrijfsterrein. Niet alleen kunt u hiermee zien of er (ongewenste) bezoekers op uw erf rondlopen, maar u kunt ook bijvoorbeeld kijken wat het gedrag van de koeien of paarden in de stal is. En indien u dat wilt, krijgt u automatisch een bericht op uw mobiele telefoon als er iets ongewoons gebeurt, waarna u kunt inloggen om de (opgenomen) beelden te bekijken.

Bron: <http://www.agrosoft.nl/Producten/Computertoezicht/>

Welkom op Camera in de stal !

Door camera's in uw stallen krijgt u het overzicht en de zekerheid dat u er op tijd bij bent. Altijd en overal op ieder moment van de dag haarscherp beeld in uw stal, ook s' nachts door middel van onze infrarood systemen. We hebben onze diensten uitgebreid en geoptimaliseerd zodat we U nog beter van dienst kunnen zijn!

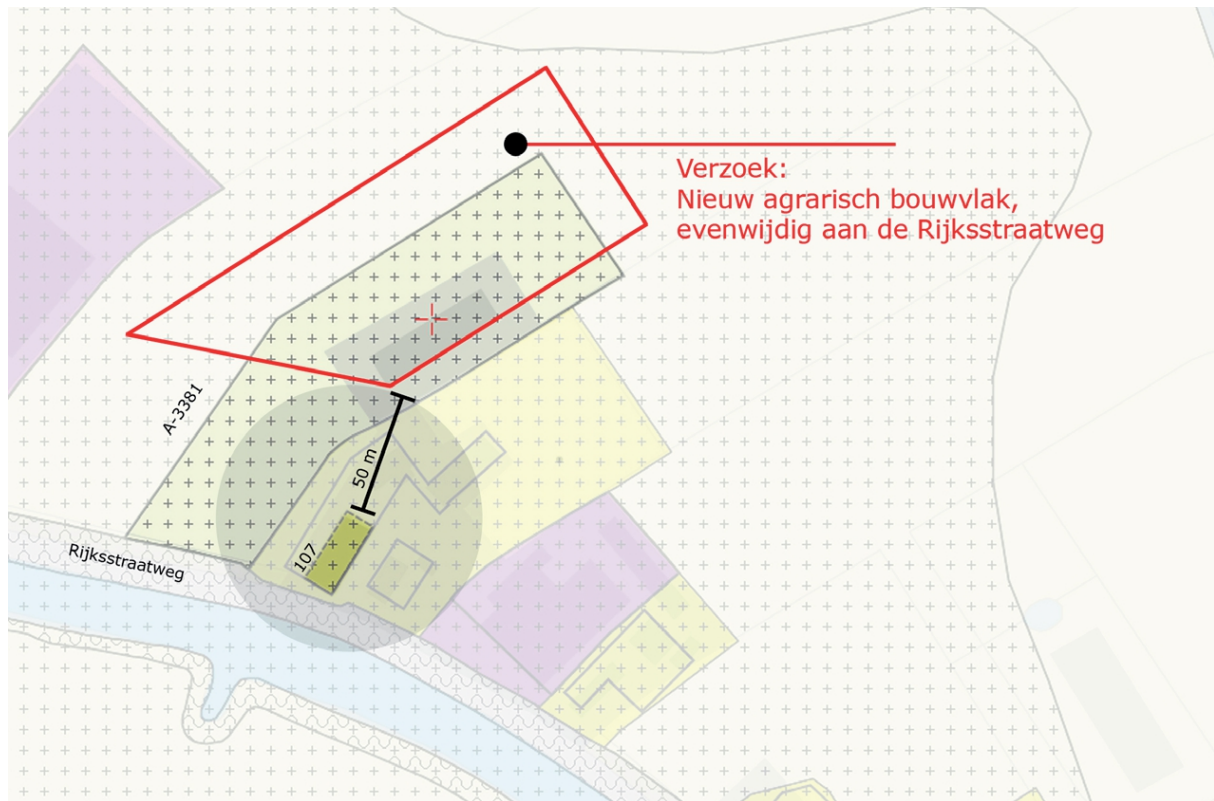
- Toezicht op een kalverend vee zonder te storen
- Optimaal toezicht op uw zieke en/of herstellende vee.
- Beleef op afstand de sfeer in de stal

Bron: <http://www.cameraindestal.nl/>

2.4 Reactie op de ligging van de jongveestal

Door de gemeente is ook gevraagd om te reageren op de voorgestelde locatie voor de bouw van de jongveestal. Situering van de stal moet aan 2 criteria voldoen namelijk:

- landschappelijke inpassing
- zo min mogelijk overlast voor de bureu, m.a.w. de afstand van de nieuwe stal tot de gevel van het woonhuis dient 50 m te bedragen

Bron: de heer Kemp, 2015

De heer Kemp wil een nieuwe jongveestal op locatie nr. 107b bouwen en geeft ook aan dat dit het nieuwe bedrijfscentrum wordt. Een voorzichtige inschatting van onze kant komt de aangevraagde bouwkaavel op ca. 1,2 ha uit, waarbij bovendien een aanpassing van de huidige bouwkaavel wordt voorgesteld.

Aanvullend heeft dhr. Kemp nog het volgende medegedeeld:

Uiteraard is het de bedoeling dat bij de nieuw te bouwen stal aan de Rijksstraatweg 107b wel degelijk kuilvoerplaten worden aangelegd, anders zou er een moeilijk uitvoerbare bedrijfssituatie ontstaan. Ook wenst de maatschap een vaste mestopslag te creëren aan de Rijksstraatweg 107b. Deze voorzieningen zijn nog niet in het eerder ingediende plan uitgewerkt, omdat dat een globaal inrichtingsvoorstel betrof. In het uiteindelijke plan zal met deze voorzieningen rekening moeten worden gehouden.

Wij merken verder op dat de voorgestelde bouwkaavel een zeer onvoordelige vorm heeft, welke bovendien ook moeilijk te handhaven zal zijn. Wij adviseren de vorm van de bouwkaavel ook te betrekken bij het landschappelijk onderzoek en niet alleen de agrarische bedrijfsgebouwen. De opslag van voer op de kuilplaten bedraagt in de regel minimaal 1 meter, en vaak 2 meter, en ook de landbouwmachines zijn in de regel 2- 3 meter hoog.

2.5 Conclusie m.b.t. de volwaardigheid en locatie jongveestal

- volwaardig agrarisch bedrijf

Op grond van het voorgaande komen wij tot de conclusie dat met de voorgestelde bouw van een jongvee stal voor ca. 140 stuks jongvee, waarbij er tevens ca. 350 stuks schapen worden gehouden op ca. 56 ha grasland, er in potentie een volwaardig agrarisch bedrijf ontstaat.

- locatie jongveestal: op 107b of 135b?

Dhr. Kemp heeft een voorkeur namelijk de bouw van een nieuwe jongveestal op nr. 107b.

Wij adviseren ook om de bouw van een nieuwe jongveestal op nr. 135b te onderzoeken. Het voordeel van een nieuwe jongveestal op nr. 135b is dat hier ook het oorspronkelijke bedrijfscentrum lag met o.a. al aanwezige voorzieningen als kuilplaten.

Het argument dat dhr. Kemp aandraagt dat deze gronden niet in eigendom zijn en daardoor niet geschikt om een jongveestal op te bouwen achten wij niet doorslaggevend. Wij constateren dat deze gronden in 2015 nog in eigendom zijn van (wijlen) zijn schoonvader en behoorden vroeger ook tot het agrarisch bedrijf van dhr. Kemp. Op basis van reguliere pacht en erfpacht is het ook mogelijk om een stal te bouwen.

Ook het argument dat de woonbebouwing hier een grotere belemmerende factor zou kunnen zijn in vergelijking met de locatie 107b zou nader onderzocht kunnen worden door betrokken instanties.

Tenslotte merken wij op dat naast de bouw van een jongveestal ook andere voorzieningen als kuilplaten, mest en landbouwmachines om ruimte vragen, zowel in fysieke zin als in ruimtelijke en landschappelijke.

3 beperking van de omvang van het bedrijf zodat er geen noodzaak is tot een bedrijfswoning

3.1 gebruiksmogelijkheden van de stallen

De vraag is: *wat kun je met de stallen anders dan schapen houden en jongvee?*

Een stal annex bedrijfsgebouw kan voor meerdere agrarische doeleinden bruikbaar zijn, zoals voor het houden van melkvee, stalling van machines, etc. De vraag is wat kun je met de stallen anders dan schapen houden en jongvee? Het is vaak mogelijk dat er ook andere dieren in de stallen kunnen worden gehuisvest, zoals melkvee, varkens en paarden. Zeker wanneer er melkvee en varkens worden gehouden zal dit een ander gebruik tot gevolg hebben en van invloed zijn op de omgeving/omwonenden.

Verder zal een agrarisch bedrijf bijna altijd naar uitbreiding zoeken om een voldoende inkomen te behouden. De nieuwe stal krijgt immers een mestkelder met betonroosters. Probleem is wel dat er nog geen bouwtekeningen zijn. Met de huidige plannen ontstaat er een marginaal volwaardig agrarisch bedrijf, maar gelet op de ontwikkelingen in de landbouw en de economie in het algemeen, mag worden verwacht dat over enkele jaren een uitbreiding noodzakelijk is om een volwaardig agrarisch bedrijf te blijven c.q. om een voldoende arbeidsinkomen te verwerven.

Uitgangspunt is dat er geen agrarische bedrijfswoning komt en niet meer agrarische bedrijfsgebouwen, maar dat het wel een volwaardig agrarisch bedrijf is.

Hoe voorkom je dat er iets anders gaat gebeuren en dat er dan wel een noodzaak ontstaat dat er een bedrijfswoning moet komen?

Er wordt nu een tweetal mogelijkheden geschetst waarbij uitgegaan wordt van de bedrijfssituatie zoals deze in het bedrijfsplan van dhr. Kemp zijn aangegeven. Dit is om eventuele ontwikkelingen te kunnen voorzien en hier op te kunnen anticiperen.

Deze mogelijkheden dienen uitsluitend om tot een goede afweging te komen met betrekking tot de gehanteerde ruimtelijke uitgangspunten en zijn nadrukkelijk niet van toepassing op de door dhr. Kemp ingediende plannen.

Doel is dat er een effectief bestemmingsplan komt dat de gewenste situatie waarborgt. Het immers altijd mogelijk dat dhr. Kemp bijvoorbeeld zijn bedrijf verkoopt en de nieuwe eigenaar gehouden zal zijn aan het dan vigerende bestemmingsplan.

In de eerste plaats dienen de gebouwen, gronden ed. uitsluitend voor agrarisch gebruik te worden bestemd en gebruikt. Het is niet gewenst dat er agrarische of andere niet-agrarische nevenactiviteiten worden toegestaan. De gebouwen zijn immers voor meerdere doeleinden bruikbaar. Ook het toestaan van een stoeterij, paardenhouderij, paardebakken en manege e.d. dient worden voorkomen en wij stellen voor hier geen toestemming voor te verlenen. Verder geldt dit ook vanzelfsprekend voor intensieve veehouderij. Dit houdt in dat de agrarische bouwkael uitsluitend is bestemd ten behoeve van het houden van zgn. grondgebonden veehouderij. Uitgangspunt is dat de agrarische bedrijfsgebouwen uitsluitend worden gebruikt voor het houden van jongvee en schapen en te voorkomen dat er een situatie ontstaat welke een bedrijfswoning noodzakelijk maakt.

Een van de weinige mogelijkheden welke dan overblijft, is het houden van melkvee. Uitgangspunt blijft dat het niet voor de hand ligt om melkvee te houden als er op afstand gewoond wordt, maar dat is niet een vaststaand gegeven met de huidige stand en ontwikkeling van de techniek.

Ten aanzien van overlast kan worden vermeld dat de schapen bijna het gehele jaar buiten lopen, uitgezonderd gedurende de lammer-periode in februari- maart. Een deel van het jongvee staat alleen gedurende de winter en als het te koud wordt in de herfst of lente op stal en loopt in ieder geval in de zomer ook buiten.

Melkvee zal ook gedurende de winter en een deel herfst en lente, met koude nachten, op stal staan en kan daardoor overlast veroorzaken voor omwonenden.

Doel is aan te geven wat de mogelijkheden voor een agrarisch gebruik zijn bij de bouw van een nieuwe jongveeststal en de bestaande stallen en bedrijfsgebouwen. Tevens zal worden aangegeven welke consequenties dit heeft voor de volwaardigheid van het bedrijf.

Voor deze varianten zullen ook de milieu- eisen van belang, welke mogelijk een beperkende factor kunnen zijn. In deze nota gaan wij daar echter niet op in.

De volgende twee varianten zullen we kort bespreken:

- **Variant 1- 80 melkkoeien en 250 schapen**
- **Variant 2 - 200 stuks jongvee en 250 schapen**

3.2 Variant 1- 80 melkkoeien en 250 schapen

De nieuwe jongveestal gaat gebruikt worden voor het houden van melkvee, het jongvee wordt elders onder gebracht. De schapenstal op 107b en de schapenstal op nr. 135 kunnen ca. 250 schapen blijven huisvesten.

LEI

WAGENINGENUR

Bedrijfsomvang en -type volgens NSO-typering

In statistiek en onderzoek worden bedrijven vaak ingedeeld naar bedrijfstype en bedrijfsomvang. Sinds 2010 wordt daarvoor de NSO-typering en de Standaardopbrengst (SO) gebruikt. Ook voor beleid wordt gebruik gemaakt van deze kengetallen.

Het LEI berekent en beheert de normen en biedt op internet een rekenmodule aan, waar bedrijfsgegevens kunnen worden ingevuld en waar deze rapportage wordt samengesteld.

Dit rapport is via die rekenmodule samengesteld op 5-2-2015

De gegevens en de gebruikte normen horen bij de Landbouwtelling van 2014

De ingevoerde gegevens leiden tot de volgende informatie:

Bedrijfstype volgens NSO-typering

Hoofdtype	4 - Graasdierbedrijven		
Subtype	4500 - Melkveebedrijven		
Omschrijving	Resultaat	Eenheid	
Totale oppervlakte cultuurgrond	56	ha	
Standaardopbrengst (SO)	317.120	euro	
Standaardverdiencapaciteit (SVC)	72.870	euro	
Grootteklasse o.b.v. SVC	Klasse 3: 60.000 – 100.000 euro: middelgrote bedrijven		

Specificatie van ingevoerde gegevens, normen en SO per product

Categorie	Aantal	Eenheid	SO per eenheid	Standaard-opbrengst
Grasland en weiden				
Natuurlijk grasland	24	ha, gemeten maat	360	8.640
Grasland, blijvend	32	ha, gemeten maat	1.190	38.080
Rundvee: melk- en fokvee (geen vleesvee)				
Melk- en kalfkoeien	80	aantal dieren	2.880	230.400
Schapen en geiten				
Overige schapen, vrouwelijk	250	aantal dieren	160	40.000

Bij deze variant ontstaat er een zeer volwaardig agrarisch bedrijf waarbij de nieuwe jongveestal kan worden gebruikt voor het stallen van melkvee. Binnen de jongveestal of de schapenschuur zal een melkstal moeten worden ondergebracht. Het jongvee kan, zoals nu ook al het geval is, dan worden uitbested. Verder is de huiskavel van voldoende omvang om ca. 80 koeien dagelijks de wei in te sturen. De schapen zullen dan op de verder weg gelegen graslanden worden gezet.

Probleem blijft wel dat er geen bedrijfswoning bij mag komen. Gelet echter op de snelle ontwikkeling van moderne middelen voor “toezicht op afstand” kan dit wel een reële mogelijkheid worden.

3.3 Variant 2 - 200 stuks jongvee en 250 schapen

In een deel van de schapenschuur worden de jongste kalveren eerst ca. 3- 4 mnd. op stro gezet dit biedt zo een mogelijkheid om het aantal stuks jongvee uit te breiden.

Bedrijfsomvang en -type volgens NSO-typering

In statistiek en onderzoek worden bedrijven vaak ingedeeld naar bedrijfstype en bedrijfsomvang. Sinds 2010 wordt daarvoor de NSO-typering en de Standaardopbrengst (SO) gebruikt. Ook voor beleid wordt gebruik gemaakt van deze kengetallen.

Het LEI berekent en beheert de normen en biedt op internet een rekenmodule aan, waar bedrijfsgegevens kunnen worden ingevuld en waar deze rapportage wordt samengesteld.

Dit rapport is via die rekenmodule samengesteld op 5-2-2015

De gegevens en de gebruikte normen horen bij de Landbouwtelling van 2014

De ingevoerde gegevens leiden tot de volgende informatie:

Bedrijfstype volgens NSO-typering

Hoofdtype	4 - Graasdierbedrijven	
Subtype	4843 - Overige graasdierbedrijven	
Omschrijving	Resultaat	Eenheid
Totale oppervlakte cultuurgrond	56	ha
Standaardopbrengst (SO)	163.720	euro
Standaardverdien capaciteit (SVC)	30.920	euro
Grootteklasse o.b.v. SVC	Klasse 2: 25.000 – 60.000 euro: kleine bedrijven	

Specificatie van ingevoerde gegevens, normen en SO per product

Categorie	Aantal	Eenheid	SO per eenheid	Standaard-opbrengst
Grasland en weiden				
Natuurlijk grasland	24	ha, gemeten maat	360	8.640
Grasland, blijvend	32	ha, gemeten maat	1.190	38.080
Rundvee: melk- en fokvee (geen vleesvee)				
Jongvee, < 1 jaar, vrouwelijk	100	aantal dieren	300	30.000
Jongvee, 1-2 jaar, vrouwelijk	100	aantal dieren	470	47.000
Schapen en geiten				
Overige schapen, vrouwelijk	250	aantal dieren	160	40.000

Dit is het maximaal haalbare als de maatschap Kemp het alleen bij jongvee en schapen houdt, misschien nog wat meer schapen maar dat levert niet veel op.

Het bedrijf heeft dus wel enige mogelijkheden om de komende jaren door te groeien.

3.4 Conclusie met betrekking tot de beperking van de omvang van het bedrijf zodat er geen noodzaak is tot een bedrijfswoning

Uitgangspunt is dat er geen agrarische bedrijfswoning noodzakelijk is. Met de huidige voorgestelde bouw van de jongveestal en de hiervoor beschreven varianten hoeft naar onze mening de noodzaak van een agrarische bedrijfswoning niet aanwezig te zijn. Met moderne technische middelen is het goed mogelijk om op enige afstand de situatie op het bedrijf goed te volgen.

Van belang is in de eerste plaats dat in het bestemmingsplan het gebruik zoveel mogelijk wordt beperkt om niet-gewenste ontwikkelingen te voorkomen. Er dient kritisch te worden gekeken naar zgn. nevenactiviteiten. Ons advies is om deze in eerste instantie zoveel mogelijk te beperken en de bestemming alleen voor bepaalde agrarische activiteiten mogelijk te maken welke een geringe invloed op de omgeving hebben.

In de tweede plaats zullen de voorschriften met betrekking milieu en geur moeten worden toegepast.

Een mogelijkheid welke nog kan worden onderzocht is of aan dit gebied nog andere beperkende voorwaarden kunnen worden toegekend van landschap of natuurwaarden.

Tenslotte is natuurlijk een absolute voorwaarde dat er geen agrarische bedrijfsgebouwen meer bij mogen komen en dat bij een herbouw van bestaande bedrijfsgebouwen kritisch naar de effecten wordt gekeken.

4 Advies m.b.t. de aanvraag voor de bouw van een jongveestal

- **Jongveestal, maar geen bedrijfswoning**

Om door te kunnen groeien naar een volwaardig agrarisch bedrijf is het gewenst dat er een jongveestal komt voor het houden van ca. 140 stuks jongvee.

Zoals de heer Kemp zelf ook heeft aangegeven is het niet noodzakelijk dat er een bedrijfswoning komt en is het mogelijk dat op afstand door middel van moderne communicatiemiddelen ed. de stallen goed in de gaten kunnen worden gehouden.

Wij adviseren om in het bestemmingsplan op te nemen dat er geen bedrijfswoning is toegestaan.

- **Duurzame toekomst agrarisch bedrijf?**

De maatschap Kemp heeft met de bouw van een jongveestal nu enige mogelijkheden om het bedrijfstype te wijzigen, maar deze zijn beperkt en brengen hoge investeringen en risico's met zich mee, in het bijzonder door de beperkende factor dat er geen bedrijfswoning mag worden gebouwd. Wij verwachten dat de maatschap het aantal stuks jongvee nog in beperkte mate verder kan uitbreiden evenals het aantal schapen.

Het is wel van essentieel belang dat de gemeente zo nauwkeurig mogelijk aangeeft welke activiteiten niet zijn toegestaan. Het is niet gewenst dat er agrarische of andere niet-agrarische nevenactiviteiten worden toegestaan. De gebouwen zijn immers voor meerdere doeleinden bruikbaar. Ook het toestaan van een stoeterij, paardenhouderij, paardebakken en manege e.d. dient worden voorkomen en wij stellen voor hier geen toestemming voor te verlenen. Verder geldt dit ook vanzelfsprekend voor intensieve veehouderij.

In algemene zin moet worden opgemerkt dat met de vestiging van een nieuw agrarisch bedrijf in een lintbebouwing de toekomstige uitbreidingsmogelijkheden beperkt zullen zijn, zoals blijkt uit ervaringen elders in den lande. Op termijn is de verwachting dat met de huidige voorgestelde uitbreiding er te zijner tijd knelpunten in de bedrijfsvoering en in het bedrijfsinkomen zullen gaan ontstaan. De reden is dat verdere uitbreidingsmogelijkheden zeer beperkt zullen zijn door de al aanwezige woonbebouwing en de huidige en toekomstige eisen vanuit milieu en landschap.

Het daarom de vraag of deze agrarische uitbreiding op deze locatie, welke volgens dhr. Kemp bestemd is voor een van zijn zonen, voor een jonge ondernemer op termijn voldoende perspectief biedt. Om op termijn een voldoende inkomen te behalen zijn de mogelijkheden op deze locatie beperkt, zo niet zeer gering. Dit kan er toe leiden dat er naar neveninkomsten gezocht zal gaan worden.

- **Locatie jongveestal: op 107b of 135b ?!**

De voorkeur van dhr. Kemp gaat uit naar de bouw van deze stal met bijbehorende voorzieningen, als voeropslag/ kuilplaten en mestopslag, op de locatie Rijksstraatweg 107b. Dhr. Kemp wil een voldoende grote bouwkaavel omdat het noodzakelijk is dat er ruimte is voor onder andere de aanleg van deze kuilplaten en mestopslag binnen de bouwkaavel. Deze vraag naar voldoende ruimte voor een efficiënte agrarische bedrijfsvoering onderschrijven wij. Wij merken wel op dat de grootte en de vorm van de agrarische bouwkaavel direct van invloed is op de ruimtelijke en landschappelijke aspecten en dus niet alleen de agrarische bedrijfsgebouwen.

Wij merken verder op dat door dhr. Kemp niet is onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de jongveestal op de locatie nr. 135b te bouwen. Op deze locatie liggen namelijk al 2 kuilplaten welke van belang zijn voor het voeren van het jongvee en is ook een schapenschuur/ werkplaats aanwezig. De locatie 135b acht dhr. Kemp niet geschikt omdat deze gronden niet in eigendom zijn, maar van (wijken)

zijn schoonvader. Wij vinden dit geen argument omdat er vele voorbeelden zijn dat er wel wordt gebouwd op basis van reguliere pacht of erfpacht (*dhr. Kemp heeft niet aangegeven of dd. november 2015 nog steeds sprake is van de dezelfde grondpositie*).

Voor de schapenstal op nr. 107b is de aanwezigheid van de kuilplaten van minder groot belang omdat deze stal maar 2-3 maanden per jaar wordt gebruikt voor het lammeren.

Vanuit agrarisch oogpunt voldoen beide locaties aan de eisen voor het bouwen van een jongveeststal, waarbij wij een lichte voorkeur hebben voor de locatie 135b in verband met de aanwezigheid van de kuilplaten en het feit dat dit vroeger ook het agrarisch bedrijfscentrum was.

Wij adviseren ook om slechts een agrarisch centrum aan te wijzen met een maximale oppervlakte van 0,8 - 1 ha. Indien nr. 107b het agrarisch centrum wordt adviseren wij om de bouwkael op nr. 135b te minimaliseren en ook de kuilplaten naar 107b te laten verplaatsen. En natuurlijk ook andersom indien 135b het agrarisch centrum wordt.

Bijlage 1 Rekenmodel LEI- WUR – Toelichting bij de kengetallen

Bedrijfstype

De agrarische bedrijven in Nederland verschillen onderling sterk in bedrijfsopzet. Op het ene bedrijf wordt bijvoorbeeld melk geproduceerd en op een ander bedrijf appels. Om bedrijven te kunnen indelen en met elkaar te kunnen vergelijken wordt de Standaardopbrengst (SO) gebruikt. Met behulp van de SO-normen kunnen de appels en de koeien bij elkaar worden geteld en kan de economische bedrijfsomvang (SO) en het NSO-bedrijfstype (specialisatiegraad) van agrarische bedrijven worden berekend. Informatie over de verschillende typen is opgenomen op de website:

Standaardopbrengst (SO)

De bedrijfsomvang van een bedrijf wordt gemeten in Standaardopbrengst (SO). Voor elke gewas- en diersoort uit de Landbouwtelling is een SO-norm berekend, die de opbrengsten per eenheid weergeeft die onder normale omstandigheden op jaarbasis behaald worden. De bedrijfsomvang wordt berekend als een sommatie van alle eenheden van de producten maal hun SO-norm. De opbrengsten van toeslagen, subsidies en verbredingsactiviteiten zijn niet meegenomen in de normen en dus ook niet in de totale SO van het bedrijf.

Standaard verdien capaciteit (SVC)

De bedrijfsomvang in SO is over bedrijfstypen heen niet sterk gerelateerd met de arbeidsinzet of het resultaat van een bedrijf. Een akkerbouwer houdt van 100.000 euro opbrengsten bijvoorbeeld meer over dan een vleesvarkenshouder. Met het kengetal SVC wordt daarvoor gecorrigeerd. De SVC geeft een beeld van de vergoeding voor de inzet van arbeid en kapitaal (toegevoegde waarde) die op basis van standaarden gemiddeld in een jaar wordt behaald met de betreffende agrarische productie. De werkelijk gerealiseerde toegevoegde waarde van een bedrijf zal nooit gelijk zijn aan de berekende SVC, vanwege verschillen in prijsvorming, technisch resultaat, productbewerking, subsidies en/of multifunctionele activiteiten.

Grootteklasse SVC

Voor het handiger gebruik van de SVC zijn standaard-grootteklassen vastgesteld. De gehanteerde grenzen van die klassen zijn gebaseerd op de gemiddelde verhouding van de SVC per arbeidskracht en dus min of meer bij een gemiddeld-efficiënte arbeidsinzet. De werkelijke arbeidsinzet van een bedrijf hangt mede af van de mate van mechanisering. Omdat de werkelijke toegevoegde van een bedrijf af kan wijken van de norm is het mogelijk dat de omschrijving bij de grootteklasse niet van toepassing is op het individuele bedrijf. De uitkomsten moeten dan ook vooral als een (globale) richtlijn worden gezien.

Er zijn 5 klassen gedefinieerd op basis van het bedrag aan SVC:

1. < 25.000 euro: zeer kleine bedrijven

Deze bedrijven vragen voor de agrarische activiteit volgens de in gebruik zijnde standaarden een arbeidsinzet van maximaal 0,75 arbeidsjaareenheden (aje), tenzij de arbeid duidelijk minder efficiënt of tegen een lagere vergoeding dan gemiddeld wordt ingezet.

2. 25.000 – 60.000 euro: kleine bedrijven

Deze bedrijven vragen voor de agrarische activiteit volgens de in gebruik zijnde standaarden een arbeidsinzet van 0,75 tot maximaal 1,5 aje, afhankelijk van de mate van automatisering en de efficiëntie waarmee de arbeid kan worden ingezet.

3. 60.000 – 100.000 euro: middelgrote bedrijven

Deze bedrijven zijn van dusdanige omvang dat voor ongeveer 1,5 tot 2,5 aje een gemiddelde toegevoegde waarde kan worden gerealiseerd.

4. 100.000 – 250.000 euro: grote bedrijven

Deze bedrijven zijn van dusdanige omvang dat voor ongeveer 2,5 tot 5 aje een gemiddelde toegevoegde waarde kan worden gerealiseerd.

5. >= 250.000 euro: zeer grote bedrijven

Deze bedrijven kunnen aan meer dan 5 aje arbeid bieden tegen een gemiddelde vergoeding.

Bron: <http://www3.lei.wur.nl/neg/>

Bijlage 2

Noodzaak van wonen bij bedrijf

Bij het beoordelen van de noodzaak tot een eerste en (of) een tweede bedrijfswoning is naast economische omvang en arbeidsbehoefte ook het element toezicht op en controle van het vee van belang. Hierbij spelen de aspecten dierenwelzijn en diergezondheid een rol. Het wettelijk kader hiervoor is de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren (GWWD) uit 1992. In de GWWD staan algemene regels die voor alle dieren gelden. In de wet is bepaald dat het onder andere verboden is bij een dier onnodig pijn of letsel te veroorzaken en een dier de nodige verzorging te onthouden. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op aspecten met betrekking tot controle en toezicht. De volgende aspecten spelen daarbij een rol:

- Diergezondheid

Frequente controle op diergezondheid is op moderne veebedrijven van belang, en vooral op melkveebedrijven is dit extra het geval. Moderne melkveebedrijven streven veelal naar een hoge melkproductie per koe. Uit praktijk en onderzoek blijkt een relatie tussen melkproductie en diergezondheid. Het werken met hoogproductief vee vraagt grote en continue aandacht van ondernemers voor het tijdig signaleren van gezondheidsproblemen bij de koeien, óók buiten de gangbare werktijden.

- Tochtigheidswaarneming

Vanuit bedrijfseconomisch oogpunt streeft men in de melkveehouderij naar een zo kort mogelijke tussenkalftijd. Er is daarbij sprake van een verband tussen melkproductie en vruchtbaarheid. Voor een adequate tochtigheidswaarneming is scherp toezicht, vooral ook in de avond, van groot belang.

- Controle op en hulp bij afkalven

In de praktijk blijkt dat ongeveer tweederde van de afkalvingen in de avond en de nacht plaats vindt, wanneer er rust is in de veestapel. Bij melkveebedrijven is aanwezigheid van de ondernemers(s) noodzakelijk voor hulp bij het afkalven, direct na het afkalven melken van de koe, opstrooien en water geven aan de koe, het voeren van het kalf(biest). Gemiddeld moet per afkalving worden uitgegaan van minimaal 1 uur per ondernemer. Ook op vleesveebedrijven en schapenbedrijven is aanwezigheid in avond en nacht bij het afkalven c.q. aflammeren van groot belang.

- Ingrijpen bij calamiteiten

In incidentele gevallen is sprake van omstandigheden waarbij ook ingrijpen noodzakelijk is, bijvoorbeeld uitglijden van koeien, losbreken van vee, vastzitten in het voerhek en onrust bij jongvee. Ook hiervoor is een ronde door het vee in de avond van belang. Vooral bij vleesvee is dit aspect van belang omdat deze rassen, in vergelijking met typische melkveerassen, minder gefokt en geselecteerd op hanteerbaarheid en tamheid, en een meer oorspronkelijk karakter hebben. De volgende tabel geeft per beschreven aspect een beoordeling van de mate van noodzaak om ook in de avond of nacht beschikbaar te zijn.

Tabel 2. Beoordeling noodzaak aanwezigheid avond/nacht

Onderdeel	Melkvee	vleesvee	schapen
Gezondheid	++	+	+
Tochtigheidswaarneming	++	-	-
Afkalven/aflammeren	++	++	++
Calamiteiten	+	++	-

++ erg belangrijk + belangrijk - niet van toepassing

Bron:

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Wormerland/147707/147707_1.html

Advies bureau CLEVIN

Anthony Fokkerlaan 2

2171 RA Sassenheim

cclemens@planet.nl